

Preventie krijgt ook in nieuwe Arbowet weinig aandacht

Een lasser werkt op een scheepswerf in Nieuw-Lekkerland.

foto hh

Bedrijfsartsen komen nauwelijks op de werkvloer, en hoppen te veel van geval naar geval

INGRID WEEL

Spreekuren draaien. Daar verdient de bedrijfsarts hoofdzakelijk zijn geld mee. Elke zieke werknemer die op het spreekuur langskomt, is een nieuwe casus die moet worden opgelost. Het grotere plaatje - waardoor is de werknemer ziek geworden, zijn er meer werknemers met dezelfde klachten - wordt daardoor vergeten. De nieuwe Arbowet die binnenkort wordt besproken in de Tweede Kamer zal daar weinig aan veranderen, vrezende de bedrijfsartsen.

Rechtstreeks contact met een bedrijfsarts is er steeds minder, sinds dat bij de vernieuwing van de Arbowet in 2005 niet meer verplicht is. Maar ook bij bedrijven waar de bedrijfsarts wel wordt ingeschakeld komt het voor dat er meerdere werknemers ziek worden door het werk, zonder dat de oorzaak wordt opgemerkt.

"Bedrijfsartsen hoppen te veel van incident naar incident, van geval naar geval", meent zelfstandig bedrijfsarts Dolf Algra uit Rotterdam. "Ze zijn de meeste tijd bezig met de sociaal-medische begeleiding van zieke werknemers die zijn uitgevallen. Daar gaat al snel driekwart van alle werktijd aan op. De bedrijfsartsen zijn te veel in de spreekkamer en ze komen te weinig op de werkvloer. Helaas is in sommige contracten de

spreekuurtijd van de bedrijfsarts ook nog eens teruggebracht naar 15 minuten. Dan is er natuurlijk geen tijd om door te vragen, naar bijvoorbeeld de omstandigheden op het werk."

De tijd die bedrijfsartsen nog over hebben, gaat volgens Algra grotendeels op aan sociaal medisch overleg, voornamelijk over langdurig zieken en hun reïntegratie; oftewel hoe zorgen we ervoor dat ook deze mensen weer inzetbaar worden? "Veel collega's staan daardoor eigenlijk continu in de stand van 'uitvoeren'. De grotere verbanden worden gemist. De bedrijfsarts moet andere prioriteiten gaan stellen en zijn eigen werktijd anders indelen. Dus de spreekkamer uit en op naar de werkplek."

De voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB), bedrijfsarts Jurriaan Penders, herkent veel in de kritiek van zijn collega. "In de contracten die bedrijven met arbodiensten of bedrijfsartsen sluiten, is heel weinig aandacht voor werkomstandigheden. Het preventiedeel van ons werk wordt nauwelijks ingekocht." Penders vindt de kritiek wel iets te negatief. "Als artsen een misstand tegenkomen, melden ze het echt wel aan de werkgever. Het verbeteren van de gezondheid van werkenden is onze missie."

Met regelmaat lopen de artsen echter tegen een muur aan. De werkgever blijkt niet bereid iets te veranderen, vertelt Penders. Zelf probeert hij twee jaar een ondernemer tot aanpassingen te bewegen. Lukt dat niet, doet de werkgever niets, dan stapt hij op. "Al schiet je daar ook niets mee op. Er komt een volgende bedrijfsarts, die waarschijnlijk hetzelfde signaleert maar ook het bedrijf niet kan overtuigen in te grijpen."

Over de oplossingen zijn de twee bedrijfsartsen het wel eens. Meer

toezicht. De Arbowet wordt op dit moment herzien, maar dat levert weinig op als er geen controle is op het naleven van de wet. De Inspectie SZW zou daar meer mankracht voor moeten krijgen. Het tegendeel gebeurt. Er wordt bezuinigd op de inspectie en de belangstelling voor arbeidsomstandigheden neemt er af. Ze controleert steeds meer op illegale werknemers en schijnconstructies.

Penders wil ook een grotere rol voor de preventiemedewerker en arboprofessionals. "Voor artsen zijn de risico's soms lastig te herkennen. De golfplaten asbestdaken kent iedereen, maar asbest in isolatiemateriaal om leidingen in de grond wordt al een stuk ingewikkelder. Voor de gevaren van grondwerkzaamheden in de bouw heb je echt specialistische deskundigheid nodig."

Meer dan de helft van de bedrijven heeft geen preventiemedewerker die gevaarlijke of ongezonde situaties aankaart, weet de Inspectie SZW, terwijl dat wel wettelijk verplicht is. Vooral de kleinere bedrijven hebben dit niet op orde. Minder dan de helft van de bedrijven heeft de risico's van het werk in kaart gebracht. Denk aan te veel lawaai (gehoorschade), te zwaar tilwerk (rugklachten), werken met gevaarlijke stoffen (longziekten, kanker) of een hoge werkdruk (stress). Zo'n risico-inventarisatie is ook wettelijk verplicht.

Ziek door de fabriek

Begin dit jaar stelden vijf (oud-)werknemers van Lincoln Smitweld in Nijmegen hun baas aansprakelijk voor ernstige schade aan hun longen. De vijf zijn jarenlang blootgesteld aan gevaarlijke stoffen bij de productie van lasmateriaal. Ze werkten in hallen vol fijnstof en schadelijke walmen uit een grote oven. Bij een andere fabriek in Nijmegen, Smit Draad, deden een

half jaar geleden negen werknemers aangifte tegen de directie van het bedrijf, omdat zij met chemische stoffen werkten zonder voldoende bescherming. Nu kampen ze met ernstige gezondheidsklachten. Het contract met de arbodienst is daar inmiddels opgezegd.

Nieuwe Arbowet dit jaar

Tien jaar geleden had 98 procent van de werkgevers een contract met een arbodienst. Sinds 2005 mag een werkgever zijn arbobeleid ook op andere manieren regelen. Via een zorgverzekeraar bijvoorbeeld, of via zogenoemde casemanagers. Dat zijn mensen met veelal een achtergrond als arbeidsdeskundige of als manager bij een arbodienst.

In 2013 had nog 69 procent van de bedrijven een contract met een arbodienst. 10 procent van de bedrijven kiest voor een casemanager. Vooral kleinere bedrijven (met minder dan twintig werknemers) maken helemaal geen gebruik van wat voor vorm van arbodienstverlening dan ook. Ze zeggen dat het niet nodig is omdat er toch nauwelijks verzuim is.

In de nieuwe Arbowet die dit jaar in de Tweede Kamer wordt behandeld, zien de bedrijfsartsen weinig verbetering. Ze vrezen dat casemanagers een steeds belangrijkere rol krijgen, ook bij de medische begeleiding van zieke werknemers, terwijl dat volgens hen toch echt een taak is voor een arts.